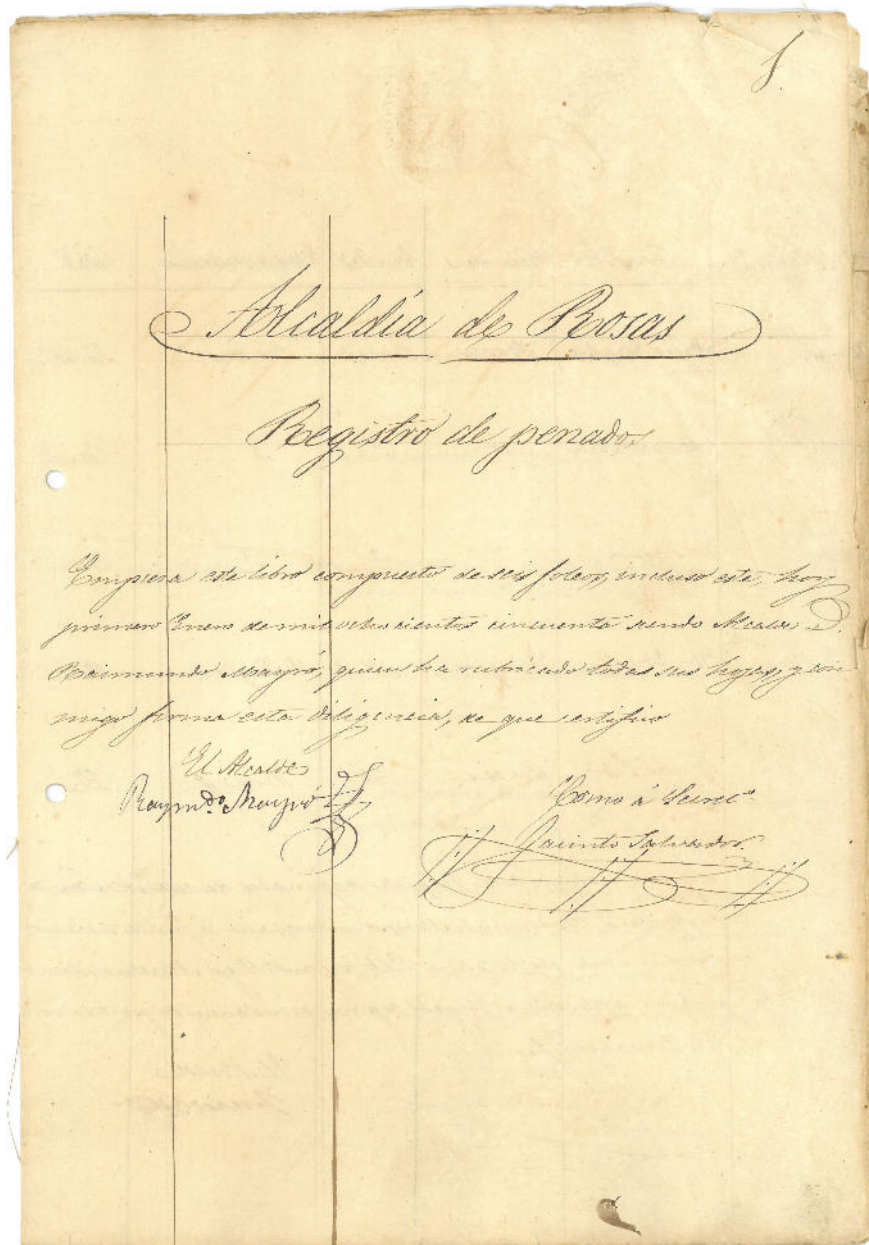

El document del mes de juny de l'AMR

número 06/2016

La justícia a Roses El Registre de Penats de 1850

Dades arxivístiques

CAT AMR 6.1. sèrie 2.3. Registre de judicis i penats, Llibre de Registre de Penats corresponent a l'any 1850, 1 de gener de 1850. Castellà.

Història arxivística

Fins a finals de la dècada de 1980, el fons del jutjat es trobava instal·lat a les golfes de l'antic Ajuntament, situat al carrer del Doctor Jaume Pi i Sunyer, on també hi havia el seu despatx. Amb el trasllat l'any 1988 de les oficines del Jutjat de Pau a la seva ubicació

actual, situada a l'avinguda de Rhode, 67, l'arxiu també es va traslladar. Està instal·lat en una petita habitació i, actualment, només s'hi conserva la documentació més recent. La resta de l'arxiu va ser transferit a l'AMR l'abril de l'any 2007 i, en una segona transferència, el mes de setembre de 2011.

La documentació, tot i estar parcialment desordenada, estava classificada per sèries documentals i mantenia així una certa coherència arxivística. Estava instal·lada en lligalls i carpetes referents a les diferents funcions que ha exercit l'òrgan judicial des de la seva creació. Des de l'any 2007, amb la transferència de la documentació a l'AMR, s'han anat fent diverses campanyes de classificació i descripció del fons. Actualment el fons està totalment classificat i descrit a nivell de sèrie.

Contingut

Un dels arxius més interessant que actualment es conserven a l'AMR és el fons del Jutjat de Pau i del Registre Civil de Roses. La seva cronologia s'inicia el 1849, amb la documentació de l'antic Jutjat Municipal, el precedent del Jutjat de Pau actual. Precisament, el primer document conservat és un altre llibre de registre de penats, però que malauradament és buit, sense cap anotació. Per tant, el registre que presentem aquest mes és el document judicial més antic de l'arxiu del Jutjat de Pau.

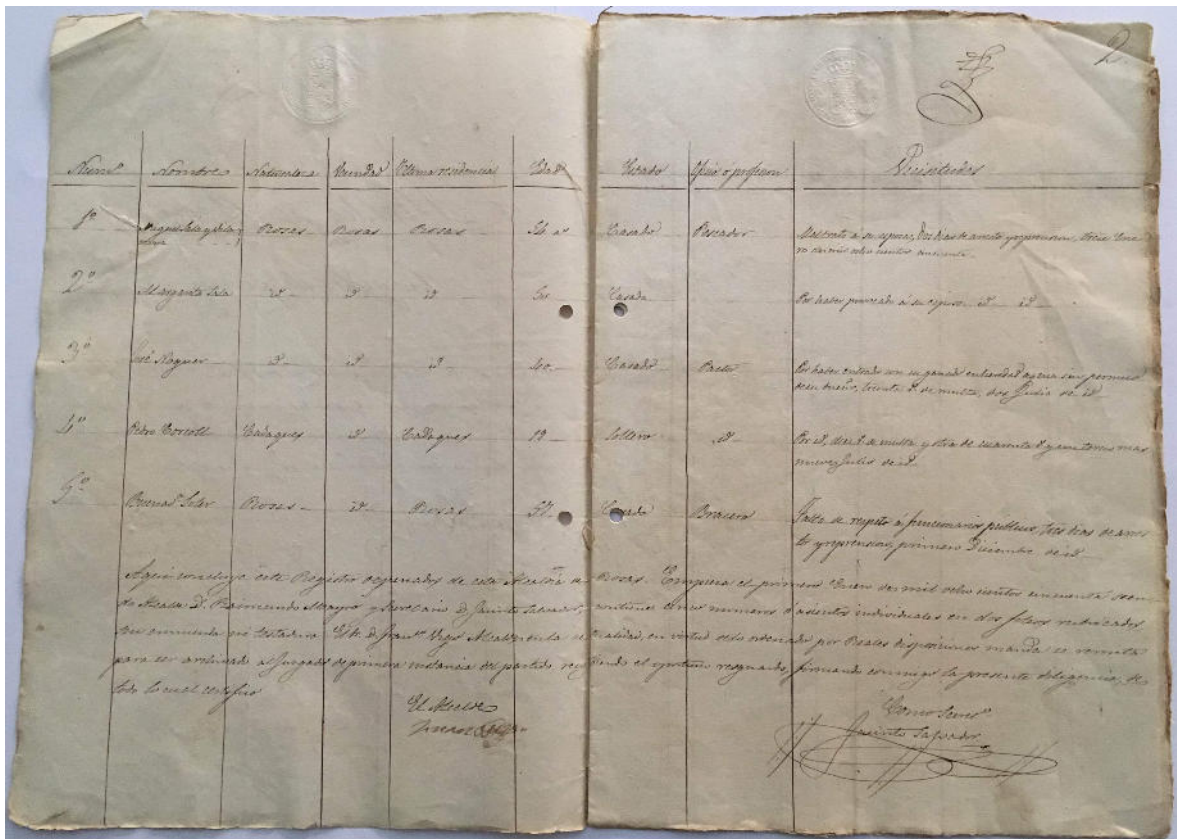
Es tracta d'un breu llibre de registre on s'anotaven els penats de la vila durant l'any determinat. Aquest llistat era confeccionat perquè s'havia de trametre al Jutjat de Primera Instància del Partit Judicial de Figueres. S'obria el primer de gener de cada any i era rubricat per l'alcalde i diligenciat pel secretari municipal. En el cas de l'any 1850, l'alcalde era Raimon Mairó i l'any següent (1851) ho fou en Francesc Vigo. Precisament, qui va ser alcalde aquests anys no se sabia, perquè no s'han conservat els llibres d'actes de l'Ajuntament. Gràcies a aquesta documentació judicial, doncs, podem conèixer una mica més alguns aspectes de la història de la població.

L'any 1850 havien estat condemnades cinc persones, quatre homes i una dona, tots de Roses, encara que un era natural de Cadaqués. Els delictes pels quals foren condemnats són una barreja d'actualitat i de reminiscències històriques. D'una banda, dues persones, molt probablement un matrimoni (almenys si atenem a la coincidència de la data de la codemna), foren penades per delictes que avui en diríem de violència de gènere, encara que la dona, massa sospitosament, ho fou per "haber provocado a su esposo". En segon lloc, dues condemnes ho foren per entrar en terrenys particulars a pasturar el bestiar, un delictes que amb el progressiu tancament de terres, a causa de la introducció de la plena propietat capitalista, perjudicava a les classes camperoles més desfavorides.

Context històric

Els Jutjats de Pau van ser creats l'any 1855. Amb anterioritat, tanmateix, ja existia justícia municipal que, en el cas de Roses, s'articulava al voltant d'una institució anomenada Jutjat Municipal, de la qual se n'ha conservat una part -ben petita- de la documentació, un exemple de la qual és la que es presenta aquest mes. L'Estat liberal que s'estava conformant lentament i amb multitud de dificultats va crear el sistema judicial modern, la primera peça del qual eren els jutjats de pau.

Un Jutjat de Pau és un òrgan unipersonal que té jurisdicció al terme municipal corresponent. Els jutjats de pau són, com s'ha dit, el primer esglaó de l'aparell judicial i existeixen en tots aquells municipis en què no hi hagi Jutjats de Primera Instància i Instrucció.

Rank	First Name	Second Name	Third Name	Fourth Name	Profession	Other	Notes
1º	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí
2º	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí
3º	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí
4º	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí
5º	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí	Agustí

Handwritten text below the table: *Expone condejo este Registro de personas de esta Justicia a Roses. Compone el personal de los señores jueces de paz de esta Justicia...*

Registre dels cinc penats de 1850

El jutge o jutgessa de pau és una persona escollida per l'Ajuntament del municipi i que exerceix les funcions jurisdiccionals corresponents als jutjats de pau durant un període de quatre anys. Cal que sigui major d'edat, amb nacionalitat espanyola i que no estigui incapacitat/da per a l'exercici de les funcions jurisdiccionals ni presenti cap incompatibilitat amb aquest càrrec. El jutge/essa de pau pot continuar exercint les seves activitats professionals o mercantils. Els jutjats de pau estan, per tant, a càrrec de jutges llecs, és a dir, persones que no han de ser necessàriament professionals del Dret ni pertànyer a la carrera judicial. Normalment se'ls nomena per la seva trajectòria social o cívica i pel tarannà que han demostrat en una població. Són persones que compleixen la funció tradicional "d'home bo".

El jutge de pau és triat pel Ple de la Corporació local a partir d'una sèrie de candidats. La proposta ha de ser enviada al Jutjat d'Instrucció de la demarcació judicial a la qual pertanyi, que la tramitarà posteriorment a la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Autònoma respectiva, que en farà el nomenament.

Finalment, cal destacar la transcendència de la documentació judicial per conèixer aspectes de la vida comunitària de la població que, d'altra manera, podrien passar desapercibuts. La conflictivitat, les zones de fricció, els seus protagonistes voluntaris o involuntaris, permeten de reconstruir un fris social, econòmic i cultural molt més complex del que altres fonts documentals poden fer pensar.

Més informació

[Fitxa NODAC Jutjat de Pau i Registre Civil de Roses](#)